

Information från

Naturskyddsföreningen

timra.naturskyddsforeningen.se

Natur-lik

Den 28 september bjöd naturen på ett himlaspel av aldrig tidigare skådat slag för mig. Detta i form av den totala månförmörkelse här hos oss som ingen väl kan ha missat att höra talas om, berättar Fredrik Karlsson

Lev upp till löftet om en ny skogsvårdslag

Våra beslut idag avgör vilka skogar våra barnbarn ska bruka och ströva i. Låt därför framtidens skogar bli ett område för nya tankar och målbilder. Ett första steg är att regeringen omgående infriar sitt eget löfte från förra hösten om en översyn av dagens skogsvårdslag. Det skriver Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden och Ekoturismföreningen i en debattartikel.

Röjeknippen är verkligen värd att uppleva live

Foto: Stig Carlsson

Insidorna bjuder också på rapporter från alla övriga utflykter, granskning av regeringens miljöbudget, forskarnas oro över rekordkallt område, om hur "höstens blommor" visar sig på de betade ängarna, hur kostnaderna för solenergi har rasat, om hur vindkraften passerat en viktig milstolpe, om fiskodling i Härnösand och om hur ändrat klimat kan driva miljoner på flykt!

Ordföranden har ordet...

Vackra höstdagar med sol och det riktigt ”brinner” i träden som växlat från grönt till gult/orange. Många dagar återstår ännu av året men för vår verksamhet i Naturskyddsföreningen är detta årets sista nummer. Dags att summera och verksamheten i sommar har fungerat bra med många utflykter som vi trots mycket omväxlande väder med mycket regn ändå kunnat genomföra. Vi har inte riktigt haft lika många aktiviteter som ifjol, men inte långt ifrån.

Av vår verksamhetsberättelse kommer förstas att framgå vad som gjorts under året så kom till årsmötet 29 mars på Inbetween. Allt som görs är inte synligt på papper och det mesta av detta är roligt och vi som jobbar i styrelsen hoppas att vi gör lite nytta med vårt arbete.

Just nu håller vi på med att planera vinterns inomhusaktiviteter. En hel del är klart och du kan hitta det på programsidan i denna tidning.

Redan den 12 november kommer Lars Åkerlund att berätta om Biodling och all den nytta hans bin gör i Naturen. Den 20 januari kommer Stefan Grundström att berätta om vad som är ”Unikt i Timrås natur.” Du kommer att få reda på mer om vad du på hemmaplan kan hitta i kommunen. Jag ser verkligen fram mot det. Stefan är en mycket duktig berättare och det blir mycket intressant.

Denna vinter kommer jag att få lite problem med att mata småfåglarna eftersom större delen av den syrenbuske som jag brukar hänga en hel del smått och gott i har sågats av. Jag hoppas att nya rotskott med tiden skall bli en kraftig vacker buske.

Klart att jag kommer på någon bra lösning!

Den långa processen med Strandskyddsdispensen ute på Åstön lider förmodligen mot sitt slut och just nu väntar vi domen från Mark- och Miljödomstolen. När du läser detta nummer av Natur-lykt har kanske domen kommit. Vi är även inblandade i lite processer omkring Rundbacken där Kammarkollegiet ifrågasatt hela den verksamhetens tillstånd för att bedriva sin vattenkraftsverksamhet. Vad vi vill där är att öppna möjligheterna för en fiskvandringssväg och ett tillräckligt vattenflöde. Vi vill att hela naturen skall ges möjlighet att leva.

Som vanligt håller föreningen sitt årsmöte på Inbetween och som vanligt gäller att vi vill att fler är med och arbetar i föreningen. Har du förslag på någon (varför inte du själv) som kan ställa upp så ring gärna vår valberedare, Ann Fredbäck tel 060 – 58 72 38. Vill du lämna in någon motion eller förslag så skall de lämnas till styrelsen före den 15 februari.

Lite tidigt, men ändå för det här är årets sista nummer vill jag önska er alla en God Jul och ett Gott Nytt År!

Bengt-Göran

Natur-lykt

är ett medlemsblad för Naturskyddsföreningen Timrå. Innehållet handlar dels om föreningens verksamhet, men också om natur- och miljöfrågor. Har du idéer om vad du tycker vi ska ta upp får du gärna höra av dig.

En del medlemmar tycker att det räcker att få tidningen via mail. Andra vill gärna ha en tidning att bläddra i eller för att visa upp för andra

intresserade. Du avgör själv vilket du tycker är bäst.

Kontakta oss

Jag, det vill säga Berry Johansson svarar för redigeringen av Natur-lykt. Du kan nå mig via mitt e-mail, riibomannen@hotmail.com.

Stoppdatum för inlämning av manus till kommande nummer av Natur-lykt är 5 februari 2016, med utdelning veckan efter.

Elisabeth guidade efter Bergfotsstigen

Edith Vikberg tar sig en närmare sniff på en doftticka!

Söndagen den 6 juni var vi 15 personer som i härligt väder gick den nyfunna stigen, Bergfotsstigen, och fick en utmärkt guidning i Mjällådalens gamla Vandrings och Transportleder av den mycket kunniga vandringsledaren Elisabeth Nilsson.

Under vår vandring i växlande topografi och

växtlighet, informerade Elisabeth om att cirka 100 sällsynta och rödlistade arter hittats här och visade på några, som sötgräs, rosenticka, koralltaggsvamp, doftticka, stor aspticka, m.fl. Försök görs att få denna härliga natur klassad som naturreservat.

Koralltaggsvamp

Skön naturvandring och under efterlängtat fikapaus var det mycket naturdiskussion.

Det vart en härlig och mycket trevlig dag.

Från Archeologia var vi 5 spänstiga och glada deltagare.

Vid pennan och kameran,

Jack Rönström.

Utsikten från Röjeknippen är verkligen värd att uppleva live!

Ljustorps vandring, som är ett samarbete mellan Timrå Naturskyddsförening och Ljustorps sockenförening genomförde 27:e september en vandring upp på Röjeknippen. Röjeknippen är ett berg på 310 meter över havet som ligger österut från Röjesjön.

Stigen till Röjeknippen har för stigfinnaren Elisabeth Nilsson varit en dröm att hitta och

återställa. På sensommaren visade Lennart Persson en lämplig sträckning och stigen återkomst blev ett faktum.

Röjeknippen, ett kalottberg

Stigen börjar vid ingången till Kronvägen efter Prästtjärn. Stigen går i maklig lutning upp på

bergssidan. Röjeknippen är ett kalottberg, det innebär att berget varit ovanför högsta kustlinjen efter istiden. Kalottberg har en skogsklädd topp och renspolade hållar efter slutningarna. Stigen går genom en vacker skog, passerar övervuxna hållar och närmar sig sedan toppen på berget. På vägen upp finns många områden med den, hos oss, ovanliga växten tallört. Tallört är en ljungväxt som är utan klorofyll. Den är en parasit med blekt utseende.

Stort klippblock

Stigen kommer upp på södra sidan av bergets topp och man får en fantastisk utsikt ovanför den branta klippkanten som finns där. Vid kanten finns också ett stort klippblock som berättats om genom tiderna. Många har försökt att knuffa det nerför stupet, men klippan står tryggt kvar.

Milsvid utsikt

Utsikten från toppen är fantastisk. Långt bort

ser man Södra berget i Sundsvall, strax under fötterna ligger Prästtjärn och försöker locka en till ett svanhopp. Röjesjön breder ut sig åt höger med Lagfors böljande åkermark i bakgrunden.

Många deltagare

Dagens vandring lockade sexton glada vandrare och tre hundar. Under vandringen upp stannade gruppen och tittade på Tallörten på olika ställen. Väl på toppen blev det fikapaus med utsikt. Just den här dagen var det tyvärr lite kallblåst, men vad gör det när man njuter av en sån makalös utsikt.

Spökande fäbod

Under vandringen berättade guiden också om Prästboställets fäbodas som låg på en höjd in-

till fäbodtjärn. Här har i alla tider berättats om allsköns spökerier och att fäbodvallen återuppstår klockan 12 på midsommarafton. Det har berättats om råmande kor, pratande folk och skrammel med hinkar. Flera har hals över huvud lämnat tjärnen och fisket.

Vi rekommenderar ljustorpare att ta en utflykt upp på berget. Stigen är nu väl utmärkt med vandringssymbol i starten och sedan både med gula markeringar på träden och gula plastband. Ska ni gå nu i höst under älgjaks tider så rekommenderar vi reflexväst för säkerhets skull. Produktblad på vandringen kommer under vintern. Tyvärr finns stigen inte med på den nya vandringskartan.

Text: **Lena Liljemark** Foto: **Stig Carlsson**

Dags att motionera

Alla medlemmar och de juridiska personer som tillhör kretsen har rätt att motionera till årsstämman, som är den 29 mars. Det kan gälla förslag till ny verksamhet, ändringar av den nuvarande verksamheten eller något som du vill att kretsen ska jobba för. Motionen (förslaget) ska lämnas till styrelsen senast den 15 februari. Förslag som kommit in för sent kan bli föremål för överläggningar, men kan inte föranleda något beslut på stämman.

Efter årsmötesförhandlingarna kommer Stig Carlsson att visa naturfilmer.

Bästa miljöbudgeten på länge, men mycket mer krävs

Vi har granskat 10 punkter i regeringens höstbudget. Vi välkomnar de satsningar på klimat och värdefull natur som görs, men konstaterar samtidigt att det kommer att krävas mycket mer för att Sverige inte ska missa miljö- och klimatmålen. Framför allt krävs ökade satsningar på en fossilfri transportsektor. Vi är också mycket kritiska till att väginvesteringarna ökar kraftigt, medan investeringar i nya järnvägsspår ligger still.

Det var länge sedan vi hade en så här stark miljöbudget i Sverige och det är en bra utveckling att regeringen börjat sy ihop miljö- och jobbpolitiken. Hälften av klimatsatsningarna är också jobbsatsningar. Vi välkomnar de helt nödvändiga förstärkningarna på anslagen för värdefull natur, speciellt i relation till alliansens budgetar som sänkte anslagen år efter år. Men för att Sveriges miljömål ska kunna nås kommer det att krävas ytterligare betydande höjningar av anslagen, liksom även många andra insatser, säger Johanna Sandahl, ordförande för Naturskyddsföreningen.

Riskerar missa 14 av 16 miljömål

Idag riskerar Sverige att missa 14 av 16 miljömål. Regeringens klimatpaket är ett viktigt kliv framåt, men kommer inte att räcka för att nå etappmålet att minska de svenska utsläppen av växthusgaser med 40 procent till 2020. För att kunna nå målet inom drygt fyra år krävs ett nytt större klimatpaket i nästa budget, med satsningar för att byta bort det fossila ur bilbränslen. Nyinvesteringar i järnväg behövs också. I höstbudgeten ökar investeringar i vägar mycket kraftigt från 3,5 till 13,8 miljarder kronor, medan nyinvesteringar i järnväg står och stampar på samma nivå.

Den stora klimatutmaningen

- Transporternas utsläpp av växthusgaser är den stora klimatutmaningen för Sverige. Därför är vi väldigt förvånade över att regeringen satsar så stort på väginvesteringar, men inte på ny järnväg. Vi är också besvikna över att paketet inte innehåller tydligare styrmedel för fossilfria bilbränslen. Regeringen bör snarast införa en tuff kvotplikt för bilbränslen, så att kraven på att sälja biodrivmedel ökar för varje år, säger Svante Axelsson, generalsekreterare för Naturskyddsföreningen.

Naturskyddsföreningens granskning av re-

geringens miljöbudget

1. Anslagen för värdefull natur stärks

Det är bra att regeringen står fast vid satsningen på skydd och vård av skog och annan natur. Vi konstaterar dock att jämfört med ambitionen som regeringen hade i sitt budgetförslag inför 2015 är det tyvärr en mindre sänkning. För att rädda våra sista urskogar och uppfylla internationella åtaganden för skydd av biologisk mångfald krävs en höjning av anslagen med ytterligare drygt en miljard kronor. Statens egen skogsmark bör också användas för att uppnå ett ökat skydd.

Vi välkomnar att ökningen av anslaget till åtgärder för hav- och vattenmiljö från budgetförslaget förra året står fast, tillsammans med en satsning på miljöövervakning i vatten. Samtidigt är detta ett område där regeringen de närmaste åren måste satsa betydligt mer om vi ska kunna genomföra de åtgärder som behövs för att nå vattendirektivet och havsmiljödirektivets krav på god ekologisk status.

2. Höj miljöskatterna mer och skatteväxla

Oberoende vilken skattenivå som regeringen vill ha bör andelen miljöskatter öka för att inom några år vara på den danska nivån, närmare nio procent sett till den totala skattekvoten. Sveriges andel miljöskatter ligger nu på strax över fem procent. Miljöskatter står för endast en liten del av de skattehöjningar som görs i budgeten, vilket gör skattesystemet gråare istället för grönare. Regeringen gör en blygsam höjning av koldioxidskatten, men om Sverige ska kunna klara av att nå klimatmålet till 2020 måste den höjas rejält.

3. Insatser för en fossilfri vägsektor krävs

Bilförsäljningen slår idag rekord, men styrningen mot snåla bilar som går på förnybara bränslen har avstannat. Idag köps det allt färre etanol- och biogasbilar till förmån för större

dieslbilar. För att nå en fossilfri vägsektor krävs en kraftig satsning på bränslen. Regeringen bör snarast lägga ett förslag om kvotplikt som innebär att alla fossila drivmedel ska vara borta 2030. Regeringen bör också införa ett kraftfullt bonus-malus-system, där inköp av bränslesnåla bilar ger bonus medan bränsletörstiga bilar beskattas mer.

4. Kraftig satsning på väginvesteringar istället för ny järnväg

För att järnvägen ska börja fungera igen behövs både satsningar på underhåll och nyinvesteringar i nya spår. Vi välkomnar att underhållet till järnvägen höjs igen, men det är en besvikelse att investeringspaketet inte hade nya pengar till järnvägen. Det behövs nyinvesteringar i järnväg på 40 miljarder kronor till 2021 i enlighet med Trafikverkets klimatscenario. Istället ser vi att regeringen gör en mycket kraftig ökning av väginvesteringarna, som ökar från 3,5 miljarder kronor 2015 till hela 13,8 miljarder kronor 2019. Under samma period ökar järnvägsinvesteringarna endast från 9,6 till 9,9 miljarder kronor.

5. Liten cykelsatsning

Sveriges cykelbanor är dåligt planerade, skyltade och underhållna. Mindre än en procent av Sveriges nationella infrastrukturpengar går till cykel. Regeringen gör nu en höjning på 25 miljoner kronor 2016 och 75 miljoner kronor 2017. Men det är en liten höjning i relation till de 250 miljoner kronor som redan satsas. En större morot behövs för att bygga ut cykelinfrastrukturen i kommunerna.

6. Solcellsstödet stärks kraftigt

Ett statligt stöd för installation av solceller finns sedan tidigare, men pengarna som avsatts har inte räckt till. Det har lett till en lång kö och att installationen av solceller stannat av. Därför är vi glada över att regeringen satsar 1,4 miljarder kronor till investeringsstödet, som kan få solrevolutionen att ta fart även i Sverige. Sedan måste stödet fasas ut och långsiktigt hållbara regler för solel utformas.

7. Grön investeringsbank undersöks

För att få fart på de gröna investeringarna och locka det privata kapitalet att investera i lön-

samma miljöprojekt bör Sverige göra som 33 andra länder och besluta om att inrätta en grön investeringsbank. Banken bör ge ut gröna obligationer så att pensionsfonderna kan bidra till att bygga om landet utan att riskera pensionspengarna. Det är bra att regeringen nu anger att den ska undersöka möjligheterna att införa en grön investeringsbank i Sverige med Storbritanniens gröna investeringsbank som förebild.

8. Kemikalieskatten försenas

Miljögifterna i vår omgivning måste minskas. Regeringen ger ökat stöd till Kemikalieinspektionen, men ännu inget besked om när en kemikalieskatt kan införas.

Naturskyddsföreningen anser att en skatt på farliga kemikalier är ett bra medel för att öka producenternas ansvar för de miljögifter som finns i konsumentprodukter. En skattelättnad kan också ges om innehållet i varan deklarerats så att produktinformationen till kunderna ökar.

9. Medel för ekoproduktion saknas

Det är bra att anslaget för miljöförbättrande åtgärder för jordbruket ökar, men vi saknar satsningar på ekologisk produktion. Efterfrågan på ekologiska livsmedel ökar kraftigt, men möts idag inte av ökad produktion i Sverige. Det finns i budgeten inga nya satsningar eller öronmärkta pengar till utveckling av den ekologiska marknaden. Regeringen måste göra verkstad av sina egna ord om att ekologisk produktion bidrar till att uppnå de svenska miljömålen, ökar sysselsättningen och konkurrenskraften inom jordbrukssektorn. Gör som Danmark och avsätt budgetmedel för att stärka branschorganet, Organic Sweden, med uppdrag att utveckla ekojordbruket i Sverige.

10. Resurser för att miljöpröva vattenkraft

I Sverige har vattenkraftverksamheter tillstånd som ofta är flera hundra år gamla och som sällan tar miljöhänsyn. Regeringen bör därför förstärka kammarkollegiets, miljödomstolarnas och länsstyrelsernas budgetar för att klara många fler ny- och omprövningar av vattenkraftverksamheter. Vi är positiva till att länsstyrelserna får 25 miljoner kronor extra för miljötillsyn och ser fram emot regeringens proposition om frågan.

Forskare oroade över rekordkallt område

2015 har varit ett extremt varmt år och på flera ställen har värmerekord slagits. Men i norra Atlanten har det varit precis tvärt om – och det kan tyda på något mycket allvarligt. I forskarvärlden finns inget konsensus om vad som är orsaken.

Perioden januari till och med juni 2015 var det varmaste halvåret som någonsin uppmätts, enligt statistik från amerikanska National Oceanic and Atmospheric Administration, NOAA. Rekordnoteringen från 2010 slogs med 0,09 grader.

På en karta som myndigheten släppt syns hur stora delar av världen haft temperaturer långt över det normala, med flera som dessutom slagit lokala rekord.

Ett ställe går dock mot trenden. I norra Atlanten, precis söder om Island och Grönland, är förhållandena motsatta. Där slogs i stället alla tiders rekord för kyla.

I forskarvärlden finns inget konsensus om vad som orsakat det kyliga rekordet, men vissa anser att det beror på en process som klimat-

forskare fruktat – att cirkulationen av Atlanten saktar ned.

Har golfströmmen stannat av?

Redan i mars publicerade en rad klimatforskare en studie i tidskriften Nature Climate Change i vilken de menade att den kraftiga strömmen i Atlanten, så kallad termohalin cirkulation (Golfströmmen är en del av denna cirkulation), avtar.

I studien menar de att de mer än 100 miljarder ton is som varje år smälter från Grönlands glaciärer frigör kallt färskvatten som spär ut det kalla och saltrika vattnet i norra Atlanten. Det gör i sin tur, i teorin som forskarna lägger fram, att vattnet söder om Grönland och Island inte sjunker som det tidigare gjort, vilket förhindrar att vatten söderifrån strömmar norrut.

Annon

AB TIMRÅBO

Trygghetsjouren:
060-15 03 10

Välkommen
till Timråbo!

Hyr dig fri!

AB TIMRÅBO

Box 134

86124 TIMRÅ

Besöksadress:

Centrumhuset, Köpmangatan 31

Telefon: 060-16 35 00

Fax: 060-57 43 70

E-post: info@timrabo.se

Kontoret har öppet vardagar mellan
kl 08.00-12.00 och 13.00-16.00

Välfyllda magar vid årets höstbuffé!

Tallrikarna fylldes på gång på gång och magarna blev välfyllda vid Naturskyddsföreningens årliga Höstbuffé hos Tomat-Ås i Ljustorp. Som vanligt arrangerades buffén under Miljövänliga veckan, som i år hade 100 % Eko är möjligt som tema, speciellt när det gällde Ekofika.

Höstbuffén har blivit en fin tradition och deltagarna kunde som vanligt tillsammans inmundiga Leas fantastiska buffé. Det var helt enkelt så gott så vi fyllde på vår tallrik gång på gång och magarna blev välfyllda av olika kulinariska delikatesser.

I samband med kaffet så delade jag ut material om årets tema för Miljövänliga veckan som är

100% Eko är möjligt och Ekofika.

Linnéa berättade

Linnéa Henriksson berättade om ett studiebesök förra helgen på Kattastrands fiskodling som förutom fisk även odlar grönsaker i ett slutet system. Skillnaden mot konventionella fiskodlingar är att man här inte släpper ut en massa fekalier från fisken till omgivningen utan utnyttjar fekalierna som näring till växterna.

- En fantastisk upplevelse att få se detta, berättade Linnéa och Berth Henriksson.

Jag hade fixat en frågesport om klimatutsläpp och miljö, där Linnéa fick alla rätt och valde första pocketboken. Flera deltagare fick böcker.

Efter sammankomsten passade alla på att handla utav Tomat-Ås fantastiska grönsaker. Ett stort Tack till Lea för den goda maten!

Text och bild:

Bengt-Göran Norlin

**Det kostar mindre än 1 (en) krona/dag
att vara med i Naturskyddsföreningen**

Bilden tv: I väntan på förmörkelse. Bilden th Blodmånen i sin fulla fas och himlens alla stjärnor som andäktigt tittar fram.

Dramatik i natten!

Den 28 september bjöd naturen på ett himlaspel av aldrig tidigare skådat slag för mig. Detta i form av den totala månförmörkelse här hos oss, som väl ingen kan ha missat att höra talas om.

Jag åkte med en väninna ut till en fin och mörk plats vid en liten vik ute på Åstön redan aftonen, kvällen innan förmörkelsens maxima strax före gryningen dagen därpå. Vi lagade middag över eld och brände rödockra vi skulle använda till en liten månceremoni. Kvällen var fin med spridda moln som kom och gick. Vi hyste ändå gott hopp för en klar himmel på efternatten, inte sällan klarnar det upp då av någon anledning, bara för att mulna på igen fram på morgonen. Ett slags naturfenomen. Jag vet inte hur statistiskt fastställt detta förhållande är, men påfallande ofta skulle jag vilja mena.

I alla fall, månen var ovanligt ljusstark och sände sina strålar ner genom skogen där de silade fram mellan stammarna och kastade långa skuggor över marken. Endast de starkaste stjärnorna förmådde skina synligt på himlen, alla andra blektes ur då de badade i det kraftiga månljuset. Natten gick, molnen tätnade så och täckte nu hela himlen. Men, just lagom till förmörkelsens inledning klarnade det upp som genom ett trollslag!

Månen började skuggas av jordskuggan, dess ljus dämpades sakta och i takt med detta framträdde fler och fler av himlens stjärnor. Det

blev mörkare över viken och man såg inte längre in mellan stammarna i skogen, ljuset var för svagt. Månen började också anta en orangeröd färgton och när den var helt i kärnskuggan var det en riktigt svart natt. Dessutom med en underbart klar luft som gav full effekt åt himlens alla stjärnor. Vintergatan tindrade i sin fulla prakt i en vid bäge högt över den blodröda fullmånen omgiven av alla glimmande stjärnor som diamanter i skyn. Det hela var mycket suggestivt, speciellt som månen speglade sig röd i havets blanka vatten här inne i viken. En och annan stjärna föll som gnistor ur skyn, det var en sådan natt med frekventa stjärnfall. Vissa nätter är sådana. På det hela taget var det en magisk natt med hela naturen som tycktes svara och vara med på det som hände.

Vi genomförde ceremonin och sedan bar det hemåt under det att fullmånen återkom till sitt vanliga jag och morgonen grydde. Det sista vi såg av månen var hur den med en fortfarande lätt skuggad kant gick ner bakom en molnbank strax ovan de blånande bergen i väster och mörkret var ett minne blott nu i dagningen.

Text och bild:

Fredrik Karlsson

Hitta dina pärlor i våra skogar...

SCA är Europas största privata markägare. Vi undanlär ungefär 11 procent av den skog vi brukar, antingen genom frivilliga avsättningar eller genom att vi sparar områden i samband med avverkning.

För att göra det lättare att hitta till extra spännande områden i våra skogar rekommenderar vi ett besök på vår hemsida www.scaskog.com. Där hittar du såväl SCAs markinnehav som våra frivilliga avsättningar och kända nyckelbiotoper på våra marker.

Vi ger även förslag på ett antal spännande utflyktsmål – "Skogens pärlor" – som beskriver ett urval av områden som inte nyttjas för skogsbruk i vanlig mening. De flesta pärlorna är lättillgängliga och alla har mycket att erbjuda för såväl barnfamiljer som specialister på flora, fauna och insektsliv.

Varmt välkommen till att hitta dina egna pärlor i våra skogar!

www.scaskog.com

SCA
Care of Life

“Höstens blommor” visar sig på de betade ängarna

Nu börjar ängssvamparna, höstens blommor, visa sig på våra ängsmarker. Idag har jag besökt följande ängar på Tynderölandet: Torsboda brudsporreäng, Ala ängsbackar, majviveängen i Skäggsta, reservatet vid Myckeläng.

Ängarna vid Torsboda, Ala och Skäggsta var helt tomma på ängssvampar. Decimetertjock återväxt efter slåttarna i somras har lagt sig kvävande över ängsmarken och ängssvamparna ids inte visa sig.

Intill Torsbodaängen betade 20 kalvar ur Stig Högbergs besättning, men själva ängen var instängslad. Självklart borde Stigs kreatur även höstbeta bort nyvällen (återväxten) på Torsbodaängen under några veckor nu i september.

Däremot var den stora betade ängs- och hagmarken vid Myckeläng välbetad och mossig och perfekt för ängssvampar. En kalasfin ängsmark.

Det var en stor njutning för en mykolog att vandra över ängsbackarna i Myckeläng. Där

började nu komma stora mängder vackra vaxskivlingar, rödskivlingar, fingersvampar musseroner förutom många ängsblommor som fortfarande blommade. Jag stannade till hos Eva och Håkan Sundin som bor på Tynderölandet. Vi lade upp en del av skörden av ängssvampar från Myckeläng på köksbordet och Håkan tog bifogat fotostilleben. När man ser bilden så kan man förstå att svamparna ibland kallas “höstens blommor”.

Intressant är att landskapsbotanisten Håkan Lindström som länge varit tveksam till bete på ängar numera svängt och blivit mer positiv till bete av till exempel ängarna på alnökalken (Smedsgården, Myckeläng m fl).

Jan-Olof Tedebrand

Kostnaden för solenergi har rasat på fem år

De fem senaste åren har det blivit klart billigare att producera el från förnybara källor som sol och vindkraft. Enligt en rapport från Internationella energirådet IEA har mediankostnaden för att producera solenergi sjunkit från drygt 4 200 kronor 2010 till 1 700 kronor bara i år, skriver Svenska Dagbladet

– Priserna har fallit så dramatiskt att solcellsmarknaden nu kan växa utan behov av statliga subventioner. Produktionskostnaderna för takbaserad solel blir snart så låga att det blir ett

extremt konkurrenskraftigt alternativ till naturgas och andra fossila energiformer, säger Obama-administrationens energisekreterare Ernest Moniz.

Viktig milstolpe för vindkraften – 15 TWh el

Under de senaste 52 veckorna har vindkraften i Sverige producerat 15 terawattimmar (TWh), vilket innebär att vindkraften har passerat en viktig milstolpe och numera motsvarar elva procent av den svenska elanvändningen, framgick det av ett pressmeddelande från Svensk Vindenergi i mitten av september.

– Sverige har goda förutsättningar för förnybar energi jämfört med resten av Europa och bör därför ta ett större ansvar i arbetet mot ett förnybart Europa. Den ökade andelen förnybart som produceras i Sverige måste komma flera länder tillgodo och Sverige bör därför satsa pålexport. Detta är en god affär både för Sverige och vår europeiska gemenskap, säger Charlotte Unger, vd Svensk Vindenergi

Kan spara 650 miljarder kr per år

EU är fortfarande till 75 procent beroende av fossil energi. Mer än hälften av energin importeras till EU till ett värde av mer än 3 500 miljarder kronor per år. EU-kommissionen har visat att unionen kan spara uppemot 650 miljarder kronor per år, och 70 miljarder ton koldioxid, om elnäten i Europa byggs ihop och

den förnybara energin produceras där de naturliga förutsättningarna är som bäst.

Elnätet måste förstärkas

– En förutsättning för att vi i Sverige ska kunna bygga ut och exportera mer förnybar el är att infrastrukturen för elnät förstärks inom landet och till våra grannländer. Sådana åtgärder behövs även för att öka försörjningstryggheten när de äldsta kärnkraftsreaktorerna börjar tas ur drift.

Exporterade 20 TWh koldioxidsnål el

Sverige exporterade de senaste 52 veckorna 20 TWh koldioxidsnål el. Med förstärkt infrastruktur kan vi exportera ännu mer, och det är både samhällsekonomiskt och miljömässigt fördelaktigt säger Mattias Wondollek, ansvarig elnät och marknad på Svensk Vindenergi.

Elon Musk utlovar 1 000 kilometer år 2017

Hundra mil på en laddning – det blir verklighet redan 2017, hävdar Teslas vd Elon Musk. Och år 2020 kommer räckvidden för en Model S att vara 1 200 kilometer, säger han till den danska tidningen Børsen.

– Definitivt under 2017, säger han i videointervjun när han får frågan om 1 000 kilometer. Men då handlar det om riktig snålkörning.

Rekordet 800 kilometer

– I dag är rekordet 800 kilometer, men då körde de långsamt.

-Jag tror att det var 40-50 kilometer i timmen, säger Musk som även förutspår en räckviddsökning med mellan 5 och 10 procent om året.

Musk bekräftar också att autopilotfunktionen som gör bilen självkörande på ”relativt lättkörda”vägar som motorvägar med största sannolikhet släpps inom en månad.

Musk anser även att Danmark är ett föregångsland när det handlar om förnyelsebar energi, men uttrycker viss besvikelse över att det trots det finns få elbilar på de danska vägarna.

**Det kostar mindre än
1 (en) krona/dag
att vara med i Naturskyddsföreningen**

Fiskodling i Härnösand

Om man skulle ha svin och lämna skiten i havet vid ett världsarv? Det skulle inte tillåtas, men odla fisk i öppna kassar i Höga kusten är tillåtet och även sponsrat med EU-bidrag. Linnéa Henriksson rapporterar från ett studiebesök på Kattastrands aquaponi i Härnösand

Lokalt vill man inte bada eller fiska i alger och nate, samtidigt som Bottenhavet utsätts för förödande fosfortillskott. Skulle vi inte rädda vårt innanhav?

Det finns andra sätt att odla fisk, slutna system där man även kan odla grönsaker i gödselvattnet.

Anläggningarna kan göras små eller storskaliga. 1kg foder ger 1kg fisk och 10 kg tomater i Kattastrands aquaponi.

Inga sjukdomar finns i detta system. Ingen antibiotika behövs. Växterna står i grus. Vi smakar på mogna tomater.

Tekniken är vanlig bondteknik säger nestorn Pecka Nygård 77 år. Han tänker avveckla nästa år.

Vattnet blir renat genom grusbädden och återgår till fiskkaret. Regnbåge föds upp på hälften fiskmjöl och hälften fiskolja. Vegetariskt foder

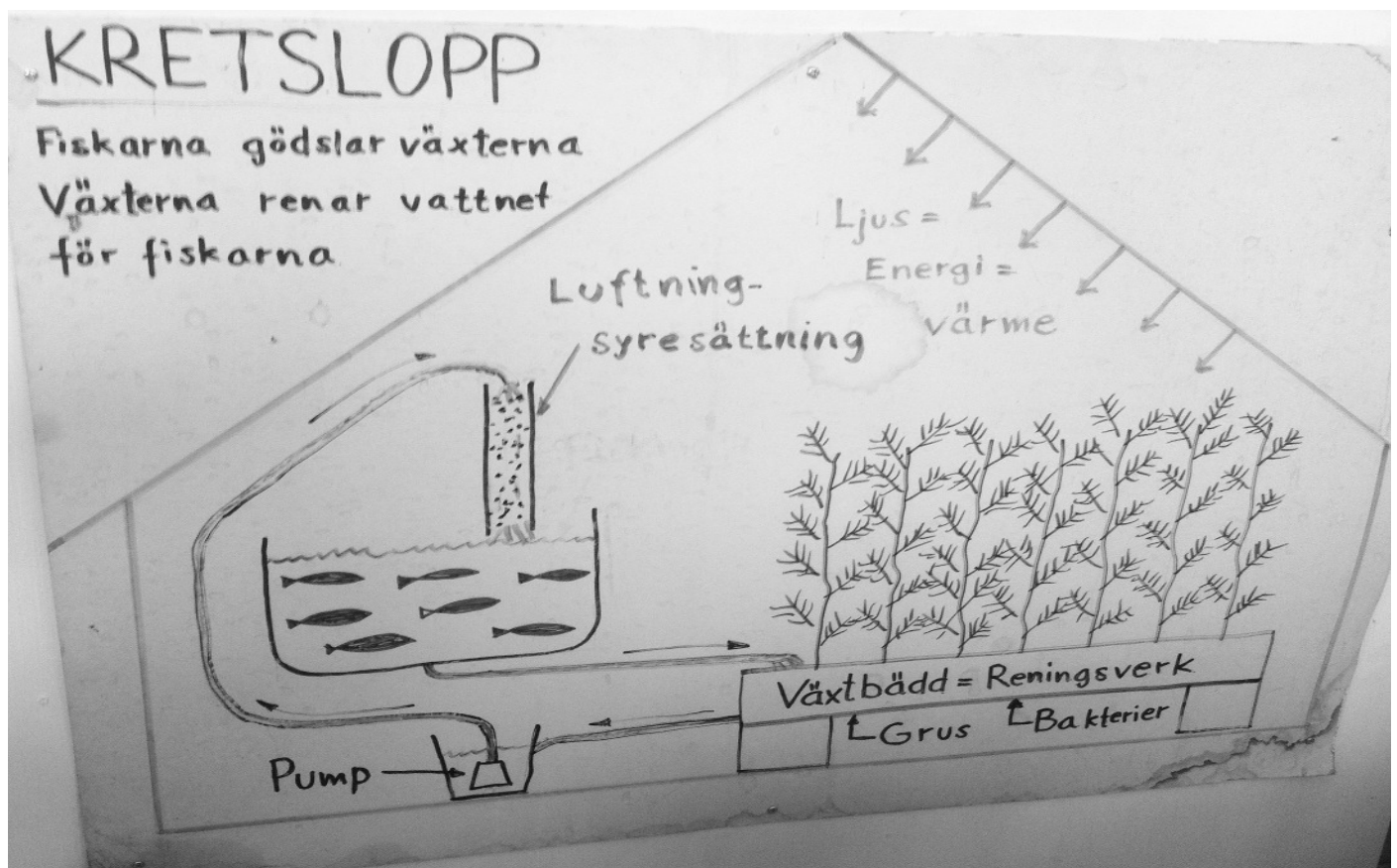
ger ingen smak på fiskköttet. Forskning pågår för att minimera det animaliska i fodret.

Fiskarten Tilapia går att föda upp på vegetariskt foder. Den kommer från Nilen och dör vid temp under 10 grader.

November till mars går det inte att ha någon odling på grund av vintern, för kallt för grönsaker.

Ambitionen nu är att kunna bygga en landbaserad fiskodling i större skala än Peckas. Föreningen "Kretsloppan" vill bevisa för myndigheterna att den mest miljövänliga metoden att odla fisk är den som utvecklats i Kattastrand.

Naturligtvis borde Naturskyddsföreningen uttala sig positivt om denna typ av fiskodling och även ta avstånd från landbaserad fiskodling där fekalier mm går till lokala reningsverk (RAS=Recirkling Aquaponic System).

Vandring på Masugnsgrundet i Lögdö

I strålade höstsol samlades 17 personer vid masugnarna för att vandra i skogen nedanför. När masugnarna var igång gick Lögdösjön ända upp till herrgården. Sjön var grund här, därav namnet Masugnsgrundet. Landhöjningen har gjort att det nu är fast mark.

Området begränsas av Ljustorpsån i norr, Masugnsrännan i öster, Lögdösjön i söder och Masugnsbäcken i väster. Halva området, östra delen är ett Natura 2000-område (skyddade områden inom EU) pga av naturtyp alluvial lövskog samt arten sötgräs (VU), fridlyst. I den västra delen har granskogen bitvis tagit över och dödat lövskogen. Där finns mycket död ved med spännande svampar. Bybor kallar den Svartskogen. Det är en trolsk känsla där, särskilt när höstsolen skiner mellan stammarna.

med häftiga rotben och en björk som vi mätte till 235 cm i omkrets beundrades också. Men roligast var att kunna visa Alm (CR) som sprider sig över hela området från de gamla träden vid vägen. Även Ask (EN) sprider sig från de två träd som finns kvar vid vägen. Kan kanske motivera tillsammans med att sötgräs finns lika mycket i den oskyddade delen att skydda hela området?

Text: **Elisabeth Nilsson**

Foto: **Anita Lundkvist**

Rödlistekategorier: CR-akut hotad, EN-starkt hotad, VU-sårbar, NT-missgynnad

Koralltaggsvamp

En fiskestig längs ån samt en stig till masugnarna har funnits länge. Men förra året gick jag upp en stig längs Rännan till Lögdösjön och vidare längs Masugnsbäcken tillbaka till bron. Stigen är röjd och Lögdögänget har i år byggt nya broar av virke som GPS-projektet bekostade. Vid Lögdösjön finns två fikaplatser med sittbänkar. Det blev en fin rundslinga och det var den vi gick.

Vi fick se den vackra sällsynta vita svampen koralltaggsvamp (VU) som liknar havskoraller samt många andra vedsvampar. En gran

Fjällig tofsskivling

- Lev upp till löftet om en ny skogsvårdslag

Våra beslut idag avgör vilka skogar våra barnbarn ska bruka och ströva i. Låt därför framtidens skogar bli ett område för nya tankar och målbilder. Ett första steg är att regeringen omgående infriar sitt eget löfte från förra hösten om en översyn av dagens skogsvårdslag. Det skriver Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden och Ekoturismföreningen i en debattartikel.

Tidigare i år konstaterade Skogsstyrelsen ännu en gång att riksdagens antagna miljömål om Levande skogar inte kommer att uppfyllas till 2020 på grund av ett alltför intensivt skogsbruk. Dagens skogsbruk begränsar även möjligheten att uppfylla andra miljömål kring främst biologisk mångfald.

1 800 arter rödlistade

I våras presenterade Artdatabanken sin senaste rapport om tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer. Där slås fast att drygt 1 800 skogslevande arter är rödlistade.

Hälften av fornlämningarna skadas

I början av sommaren visade en årlig uppföljning från Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet att nästan hälften av våra kända forn- och kulturlämningar i skogen skadas i samband med gallringar och slutavverkningar.

Redan förra hösten aviserade den sittande regeringen en översyn av skogsvårdslagen. I sin budgetproposition skrev man ”att miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen och skogsvårdslagstiftningen behöver därför skärpas och preciseras.”

Det finns en samsyn om behovet

Regeringen menade att en översyn krävs för att klara Sveriges övergripande miljömål, de två skogspolitiska målen kring produktion och miljö, och våra åtaganden enligt EU:s art- och habitatdirektiv och FN:s Århuskonvention. Det finns med andra ord en samsyn om att dagens skogsbruk inte lever upp till en rad politiska mål.

Löftet har inte förverkligats

Den utlovade översynen av skogsvårdslagen välkomnades därför av en rad företrädare för svensk naturvård, men löftet har inte förverkligats utan har istället hamnat i en politisk långbänk.

Uppenbart är också att skogsvårdslagens pro-

duktionsmål alltför ensidigt har inriktats på att tillfredsställa skogsindustrins behov av stora mängder massaved. En inriktning på volym och låga priser, som bidrar till dålig lönsamhet hos främst många av landets många mindre privata skogsägare. När avverkningens alla fakturor är betalda, blir det helt enkelt inte särskilt mycket över till skogsägaren.

Lagen tar inte hänsyn till turismen

Lagens produktionsmål tar inte heller hänsyn till turismens kraftiga tillväxt under de senaste årtiondena och det faktum att vackra vilda skogar är av stor och växande betydelse för bilden av Sveriges som ett attraktivt resmål.

Enligt Tillväxtverkets senaste kartläggning av internationella besökare i Sverige (IBIS) uppgav nästan tio procent att man hade vandrat i skog eller berg under sin vistelse i Sverige 2014.

Flera miljarder i exportintäkter

Omräknat i exportintäkter handlar det om flera miljarder kronor i turismintäkter årligen och här väger värden som mångfald och skönhet tungt. Kvaliteter som är grunden för ett omfattande friluftsliv runt om i Sverige.

Det finns även stora möjligheter att öka landsbygdens intäkter från jakt och viltkött - två skogliga näringar som till skillnad från produktion av massaved kan skapa nya jobb och lokal utveckling i stora delar av Sverige.

Måste vila på respekt för äganderätten

I detta sammanhang vill vi även vara tydliga med att den kommande översynen av skogsvårdslagen måste vila på en respekt för äganderätten. Sveriges drygt 300 000 privata skogsägare är en viktig resurs för biologisk mångfald, naturvård, friluftsliv och turism, och givetvis även för traditionell svensk skogsnäring.

Många av framtidens utmaningar handlar om

produktion och miljö. Ofta ställs just jobb och miljö mot varandra, men en regering med statsråd från både Socialdemokraterna och Miljöpartiet kan visa att det nu handlar om att hitta lösningar kring både jobb och miljö, och gärna över blockgränserna.

Våra beslut idag avgör vilka skogar våra barnbarn ska bruka och ströva i. Låt därför framtidens skogar bli ett område för nya tankar och målbilder. Ett första steg är att regeringen omgående infriar sitt eget löfte från förra hösten om en översyn av dagens skogsvårdslag.

Johanna Sandahl,

ordförande Naturskyddsföreningen

Peter Westman,

naturvårdschef WWF Sverige

Leif Öster,

vice ordförande Ekoturismföreningen

Länets björnstam inventeras

Sedan den 21 augusti pågår en inventering av björnstammen i Västernorrland och Jämtland. Inventeringen sker med hjälp av björnsprillning och fram till slutet av september har man fått in över 900 prover. Av dessa hade ett 20-tal kommit från Timrå kommun.

Vill ha fler prover från Timrå

Från länsstyrelsen efterlyser man fler prover från Timrå och Härnösand och insamlingen pågår till slutet av oktober. Liknande inventeringar gjordes 2006 och 2004. Resultaten då visade att det fanns omkring 900 björnar i Jämtland och 160 björnar i Västernorrland.

Ändrat klimat kan driva miljoner på flykt

I dag befinner sig 60 miljoner människor på flykt och världen står handfallen. Men inom bara en generation kan siffran vara många gånger högre. Klimatrelaterade flyktströmmar kommer nämligen med stor sannolikhet att bli fler i takt med att jordklotet blir varmare, skriver Svenska Dagbladet

– Om vi tror att vi har mycket flyktingar nu, så kommer det att bli väldigt många fler om vi inte sätter stopp för klimatutsläppen, säger Shora Esmailian, journalist och författare i artikeln.

Redan i dag tvingas människor i Bangladesh norrut när vattnet i Bengaliska viken stiger. En rad ö-stater köper mark för att befolkningarna ska ha någonstans att ha ta vägen då höjda havsnivåer gör deras hem obeboeliga.

Även kriget i Syrien anses till del bero på klimatförändringarna. Långvarig torka fick folk att lämna både hem och (en allt sämre) försörjning på landsbygden, vilket ledde till missnöje och ökade motsättningar i städerna.

De här klimatrelaterade flyktströmmarna kom-

mer med stor sannolikhet att bli fler i takt med att jordklotet blir varmare.

Uppskattningar av hur många klimatflyktingar världen kommer att få vet ingen. De många rapporter som finns talar om 200-350 miljoner till år 2050.

Medelpads Ornitologiska Förening

har tvingats att byta lokal och kan inte vara i Hultugan längre. Detta har fått till följd att de inte har hunnit få några program färdiga.

De hänvisar i stället till information om kommande aktiviteter på sin hemsida www.sofnet.org/medelpad eller Facebooksida Medelpads Ornitologiska förening.

Profilera företaget, bli sponsor!

Som sponsor till Svenska Naturskyddsföreningen kan företaget visa engagemang för en hållbar utveckling. Läs mera på naturskyddsforeningen.se.

Du kan även satsa dina sponsorpengar i Timrå. Kontakta styrelsen.

Värva en medlem eller ge bort ett medlemsskap!

Kontakta Bengt-Göran tel 060 - 57 03 25
eller någon annan i styrelsen.

Här nedanför har du argumenten,
på nästa sida vad det kostar.

Medlemsförmåner

Som medlem i Naturskyddsföreningen bidrar du först och främst till det viktiga arbetet för natur och miljö. Men du får dessutom en del fina förmåner!

Sveriges Natur

Du får vår medlemstidning Sveriges Natur, som är landets största tidning om natur- och miljöfrågor.

Natur-lik

Timråkretsens egen medlemstidning som informerar om den lokala verksamheten och lokala natur- och miljöfrågor.

Rabatt i vår egen webbutik

Naturbutiken har böcker för hela familjen, CD-skivor, planscher och massor av smarta naturprylar till bra priser. Toppen för dig som gillar natur och miljö och letar fina presenter. Som medlem har du upp till 20 procent rabatt på de flesta artiklarna. Vinsten från Naturbutiken går till vårt arbete för natur- och miljö.

Aktiviteter och engagemang

Som medlem ansluts du till din lokala natur-

skyddsförening (krets) där du bland annat kan delta i fågelskådning, resor, kurser och olika arbetsgrupper. Hur aktiv du vill eller har möjlighet att vara bestämmer du själv. Se programmet!

Hyr en stuga

Upplev den svenska naturen genom att hyra någon av Naturskyddsföreningens stugor runt om i landet. En del hyrs ut av Rikskansliet i Stockholm, andra av olika kretsar.

Rabatt på seminarier

Naturskyddsföreningen anordnar seminarier och konferenser på aktuella teman inom natur- och miljövardspolitik. Som medlem har du kraftig rabatt på avgiften.

Naturen behöver dig!

Naturskyddsföreningen
Timrå

Kärleken till naturen vår drivkraft!

Har du tänkt på vad lite du kan köpa för en krona idag. Fundera en stund! Just det! Det var inte så mycket du kom på! Till och med lite mindre än en krona om dagen är vad ett medlemsskap i Naturskyddsföreningen kostar. Och då kommer hela familjen med i medlemsskapet!

Naturskyddsföreningen är en ideell och partipolitiskt obunden miljöorganisation. Föreningen har över 221 000 medlemmar och finns i lokalföreningar och länsförbund över hela landet. Kärleken till naturen är vår drivkraft.

Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot och försöker hitta konstruktiva lösningar på problemen. Ju fler vi är, desto större kraft har vi att förändra samhällsutvecklingen till det bättre. Vi arbetar med att påverka politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt.

Klimat, hav, skog, miljögifter och jordbruk är våra viktigaste arbetsområden.

Vi står dessutom bakom världens tuffaste miljömärkning, Bra Miljöval. Den är en del i vårt arbete med att utveckla bra verktyg för miljömedvetna konsumentval.

Bra Miljöval

Så här mycket kostar medlemsavgiften i Naturskyddsföreningen

Enskilt medlemsskap	295 kr /år eller 24 kr/månad via autogiro
Familjemedlemsskap	Alla i familjen 365 kr/år eller 30 kr/månad via autogiro
Ungdomsmedlemsskap Tillval: Gratis medlemsskap i Fältbiologerna	För alla upp till 26 år 195 kr/år eller 16 kr/mån via autogiro
Medlem för livet	9 000 kr

Mindre än en (1) krona om dagen!

För mindre än en (1) krona om dagen kan du alltså bidra till en bättre miljö! En del väljer att vara passiva medlemmar och går med för att stödja en bra verksamhet. Andra deltar aktivt i Naturskyddsföreningens olika verksamheter i form av utflykter, resor och studieverksamhet. Alla är lika välkomna!

Tag kontakt med någon i styrelsen och kom med du också!

Kommande program - Alla är välkomna!

Naturskyddsföreningen

Timrå

Bjud med någon på nästa träff!

Torsdagen den 12 november kl 18.30 på Inbetween

Biodling

Biodlare Lars Åkerlund berättar om tambin och den nytta de gör. Vi bjuder på fika.

Onsdagen den 20 januari kl 18.30 på Inbetween

Unikt i Timrås natur

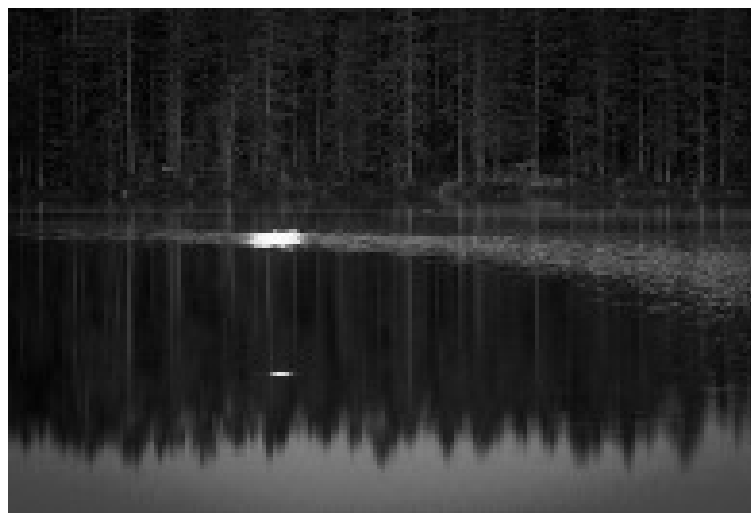
Kommunekolog Stefan Grundström berättar och visar bilder med temat "unikt i Timrås natur". Vi bjuder på fika!

Torsdagen den 11 februari

kl 18.30 på Inbetween

Fredrik Karlsson visar bilder

Trolltrumman ljuder, ekar genom skog och mot berg. Lommen ropar ödsligt över timande vatten, nattlig månstråle speglar sig där i. Fisken slår guldringar i mörka tjärn. Väsen kommer fram och kanske låter sig fångas på bild och i ord. Nya bilder från kultur och mark, vill

hisna fantasi och kanske själ. En vandring i de marker som är vår boning i detta gemensamma kosmos, synligt som osynligt. Jag strövat nu här ännu ett år av spänning och förväntan, ett år på en kväll av fotografi, dikt och föreställning. Vi bjuder på fika!

Tisdagen den 29 mars kl 18 på Inbetween

Årsmöte

Efter årsmötet, med preliminär starttid kl 19.00, visar Stig Carlsson naturfilmer från Timrås natur. Vi bjuder på fika. Kontaktperson: Bengt-Göran Norlin, tel 060-57 03 25

Har du frågor? Ring Bengt-Göran, tel 060 - 57 03 25

Här hittar du ytterligare information: timra.naturskyddsforeningen.se och Facebook: Naturskyddsföreningen Timrå. Eventuella ändringar och tips om nya programpunkter kan dyka upp med kort varsel. Anmäl din mailadress till Bengt-Göran så får du meddelande.

Alla arrangemang sker i samarbete med

Studie
främjandet